

ruimtelijk-economische ontwikkeling regio Utrechtse Heuvelrug Kromme RijnStreek: maatregelen (suggesties)

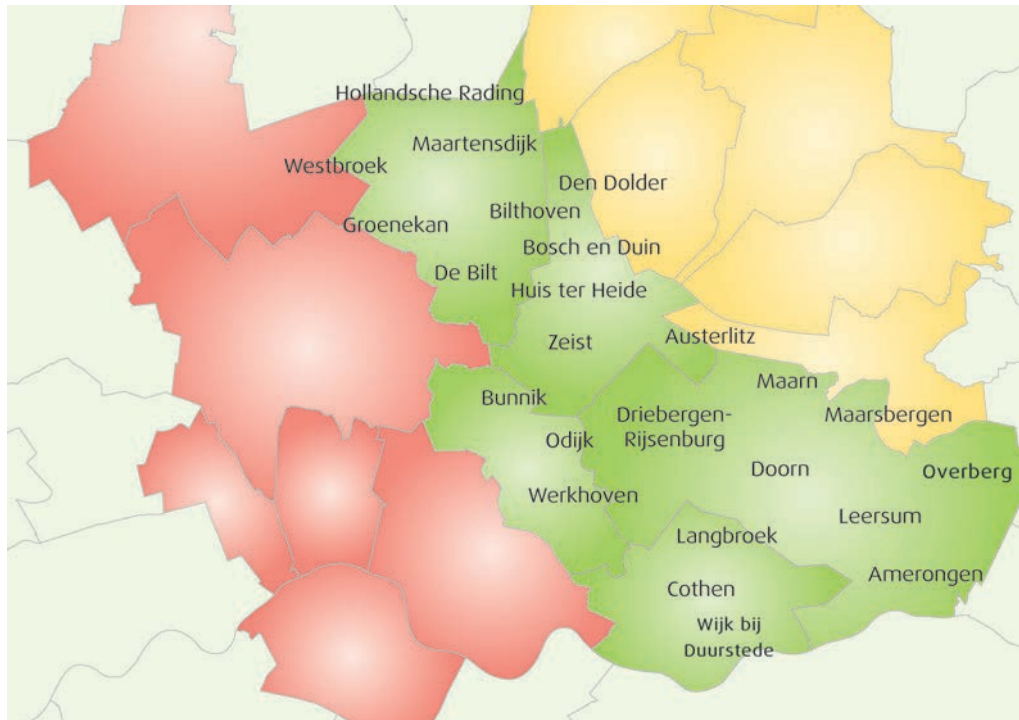
Suggesties voor activiteiten als vervolg op onderzoeken naar de identiteit en economische potentie van onze regio, gebaseerd op aanbevelingen uit de onderzoeksrapporten, die via de website van Stichting Q4 kunnen worden ingezien of gedownload.

Inleiding: een krachtige regio

Stichting Q4 heeft het initiatief genomen om vanuit economisch perspectief de regio Heuvelrug Kromme RijnStreek op provinciaal en nationaal niveau te positioneren.

In een daarvoor opgesteld profileringsdocument komt de kracht van onze regio tot uitdrukking. Dat document vloeit voort uit twee onderzoeken: een DNA onderzoek van de regio van PHGR en een ruimtelijk economisch onderzoek door EDS2 onder leiding van Prof. dr. Oedzge Atzema, hoogleraar Economische Geografie aan de RUU.

Het profileringsdocument toont de economische potentie van onze regio, een gebied waar het goed wonen, werken en leven is, kortom: een regio met allure!

Samen sterker

Het DNA en het Profileringsdocument bieden zowel de ondernemers, de gemeenten en anderen (mogelijk) belanghebbenden een basis van waaruit nieuwe activiteiten ontwikkeld kunnen worden om de regio en daarin gevestigde ondernemingen op provinciaal én op nationaal niveau zowel zakelijk als bestuurlijk op de kaart te zetten.

Met de afronding van deze eerste fase is een belangrijk momentum ontstaan. Gemeenten sloten zich aan bij het initiatief en waren samen met de Provincie bereid om te investeren in de onderzoeken. Ook Rabobank verleende financiële steun.

En last but not least: in het nieuwe coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten en de regio vertegenwoordigende bestuurders wordt het initiatief van Q4 en de regio Heuvelrug Kromme RijnStreek al genoemd.

De belangrijkste vraag is nu: hoe verder?

Voor de volgende fase hebben wij concrete input nodig van bedrijven en lokale overheden. Want die moeten het uiteindelijk gaan doen. Om die reden organiseren wij roadshows, zodat intenties kunnen worden vertaald naar concrete acties.

In dit document vindt u een aantal aanbevelingen en suggesties ter gedachtenbepaling, vooral bedoeld om u te stimuleren creatief met ons mee te denken.

Stichting Q4 mei 2015

1. Benut bestaande kwaliteiten

Prof. Atzema geeft voor onze regio een viertal aanbevelingen.

De Heuvelrug Kromme RijnStreek is een aantrekkelijke regio om te wonen, te werken en te recreëren. De streek profiteert van 'the best of both worlds': goede toegang tot stedelijke voorzieningen en werkmogelijkheden en directe nabijheid van hoogwaardige natuur en cultureel erfgoed.

Gemeenten en Provincie zouden deze sterke punten beter en effectiever moeten uitdragen .

Er zijn strategisch gezien grofweg twee manieren om als regionale economie tot bloei te komen: via volumegroei (meer omzet, meer gebruik van hulpbronnen en van productiefactoren) en via efficiëntiewinst (meer productiviteit).

De tweede manier ligt voor de Heuvelrug Kromme RijnStreek meer voor de hand.

In de Heuvelrug Kromme RijnStreek is het aantal bedrijven in de afgelopen zes jaar weliswaar met meer dan een kwart toegenomen, maar dat betreft weinig groeiende, ambitieuze bedrijven.

De Heuvelrug Kromme RijnStreek heeft behoefte aan een 'entrepreneurial ecosystem'.

Zichtbaarheid en toegankelijkheid zijn noodzakelijke voorwaarden voor zo'n ecosysteem, evenals vakmatig breed opgezette talentenpools en professionele diensten. Denk aan mentoren en incubators als belangrijke intermediairs, maar ook het uitdragen van succesverhalen en een gemeenschappelijke samenwerkingcultuur.

2. Denk groot

De Heuvelrug Kromme RijnStreek maakt deel van grotere stedelijke gehelen. De streek en beide naburige stadsregio's van Utrecht en Amersfoort raken steeds meer onderling verweven. Dat geldt voor zowel bedrijven als bewoners. Dit wordt geïllustreerd door bedrijfsverplaatsingen en koop oriëntaties.

De gemeenten in het noordwestelijke deel van de streek (De Bilt, Zeist en Bunnik) profiteren van de komst van bedrijven uit het Utrechtse, maar zien ook koopkracht naar de stad Utrecht afvloeien. Het is voor de Q4- gemeenten strategisch van belang om meer te profiteren van de nabijheid tot Utrecht Science Park en incubatiemogelijkheden te scheppen voor zogeheten academische spin-offs.

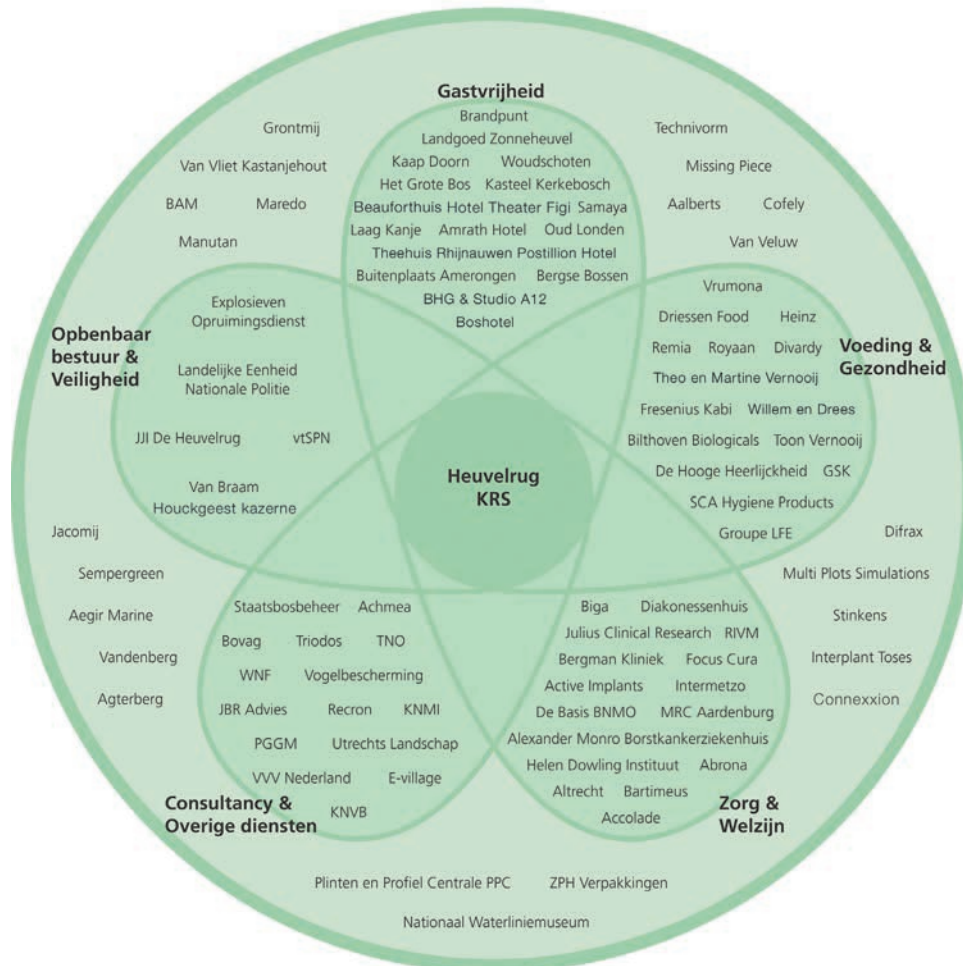
Investerings in de infrastructuur zijn eveneens belangrijk want andere regio's zitten niet stil.

3. Zoek de combinatie

In de Heuvelrug Kromme RijnStreek is weinig clustervorming op basis van regionale specialisatie. De regio kan het vooral hebben van het leggen van verbindingen tussen verschillende sectoren.

Bedrijven die kunnen worden beschouwd als 'economische parels' van de regio kunnen daarbij als 'leader firms' een belangrijk rol spelen. In de 'Bloem van de Heuvelrug Kromme RijnStreek' zijn de namen van deze bedrijven opgenomen. De aanbeveling is om binnen de regio werk te maken van de mogelijke cross-overs tussen vijf bladen van de bloem.

4. Koester het goede leven

Niet volumegroei moet het adagium zijn, maar de bevordering van efficiëntie van het gebruik van hulpbronnen en van de productiviteit van productiefactoren zoals arbeid. Dit komt de bevordering van de welvaart en het welzijn van de bewoners, ondernemers en politici in de Heuvelrug Kromme RijnStreek ten goede.

Maatregelen (suggesties): algemeen

Het initiatief van Q4 is gericht op de regio, niet op individuele gemeenten, ondernemersorganisaties of ondernemingen. In het vervolgproces moeten alle betrokkenen, wethouders, voorzitters ondernemersorganisaties, ondernemers etc. ervoor zorgen dat bij toekomstige promotionele activiteiten, steeds de REGIO gepositioneerd en geprofileerd wordt.

In de “Bloem van de Heuvelrug Kromme RijnStreek” zijn bedrijven gedefinieerd, die binnen de vijf vooraanstaande sectoren “leader firms” zijn.

Niet al deze bedrijven zijn lid van één van de ondernemersorganisaties van Q4.

Het is van belang dat die bedrijven zich aansluiten bij een lokale ondernemersvereniging.

De bestaande kennis economie vergt extra aandacht in de volgende fase van ons initiatief, bijvoorbeeld door als regio en gemeenten een eigen kennisstrategie op te stellen (wat wil je/kan je als regio/gemeenten in deze kennis economie) en experts in te schakelen bij het zoeken en leggen van verbanden, ook met onderwijs.

Maatregelen (suggesties): sectoren

In het profileringsdocument worden vijf sectoren genoemd die een dominante rol vervullen in onze regio:

1 Gastvrijheid, 2 Voeding & Gezondheid, 3 Zorg & Welzijn, 4 Openbaar Bestuur & Veiligheid en 5 Consultancy en Overige Diensten.

De kracht van deze sectoren kan vergroot worden door het leggen van creatieve verbindingen, de cross-overs. De initiatieven hiervoor vinden vanuit de ondernemers(organisaties) plaats.

Een aantal suggesties:

Check regionaal welke ondernemingen een rol willen en kunnen spelen bij de profilering van deze sector. En ga na hoe zij dat kunnen doen.

“Leader-firms” in de sector worden gestimuleerd om zich aan te sluiten bij een lokale ondernemersvereniging.

Stichting Q4 kan ondersteuning bieden bij promotionele activiteiten via de Q4 website, on-line marketing tools of de contacten met pers en overheden.

Denk bij crossovers bijvoorbeeld aan:

Ontwikkeling en verwerking van algen in producten voor voeding, veevoeder, pharma producten of brandstof als crossover voor meerdere sectoren.

In verband met de scheiding van zorg en wonen sinds 2013 kan de sector Zorg en Welzijn, mogelijk in samenwerking met lokale overheid, ziektekostenverzekeraars en pensioenfondsen een woon/leefmilieu creëren waarin senioren onbezorgd oud kunnen worden, los van eventuele verpleeginrichtingen.

De sectoren Voeding & Gezondheid, Gastvrijheidseconomie en Cultureel Erfgoed kunnen arrangementen ontwikkelen, waarbij de rust en allure van ons gebied, de overdadige beschikbaarheid van culturele elementen en historisch vastgoed en het rijke aanbod aan streekproducten de belevingseconomie versterken en lucratieve inkomsten verzekeren in diverse sectoren.

Maatregelen (suggesties): gastvrijheidseconomie

Gastvrijheid is voor deze regio een bijzonder belangrijke sector met een (inter)nationale uitstraling. Deze sector verdient een gemeenschappelijke, moderne en consistente benadering van de markt en de potentiële gasten van ons gebied.

Het Regionaal Bureau voor Toerisme Heuvelrug en Valei (RBT) kan een verbindende rol spelen tussen overheid, onderwijs, ondernemers en publiek, mits:

- Budget wordt gecreëerd voor on-line marketing, marktanalyse, arrangement- en productontwikkeling en regiopromotie.
- Er binnen het RBT-bestuur voldoende vertegenwoordiging vanuit de sector zelf zit: horeca/hotel, verblijfsrecreatie, dagrecreatie/attracties, cultureel erfgoed, etc.
- Het RBT in staat is om de afhankelijkheid van gemeentelijke subsidies te verlagen door meer inkomsten te genereren vanuit de sector zelf.

Het lijkt zinvol om samen met de provincie te kijken naar de mogelijkheid om tot een overlegorgaan te komen. In dit orgaan nemen bestuurlijke en zakelijke vertegenwoordigers (waaronder organisaties die betrokken zijn bij Recreatie & Toerisme) plaats. Deze opzet is nieuw voor de Provincie, ze geldt zonder meer als testcase en geeft onze regio een unieke positie binnen de provincie en t.o.v. stadsgewesten.

Leg contacten met onderwijsinstellingen en onderzoekbureaus. Vaak vinden binnen deze instellingen (vgl. Universiteit van Utrecht) nieuwe of aanvullende onderzoeken plaats (studie opdrachten) die cruciale informatie opleveren voor de sector en leiden tot nieuwe inzichten en activiteiten.

Maatregelen (suggesties): sectoronafhankelijke samenwerking

Samenwerking tussen bedrijven, organisaties en instanties, die gebaseerd zijn op een belevingswereld, bijvoorbeeld: Duurzaamheid, Innovatie, Zomerresidentie, Gildefeesten, Kastelentocht.

Denk aan bestaande initiatieven, zoals:

- Duurzaam Doen (Utrechtse Heuvelrug, uhdd.nl):
Het (laten) uitvoeren en stimuleren van duurzaamheid in zeer brede zin door ondernemers, ondernemingen en organisaties.
- Route van de Duurzaamheid (Provincie, 2010):
De N225 vanuit Wageningen via de Stichtse Lustwarande naar De Bilt. Een lint van ondernemingen op, langs of rond deze route die producten en diensten aanbieden die complementair zijn aan het begrip duurzaamheid.

Hoe in te richten? Denk aan marketingcampagne, analyse van gevestigde bedrijven en in dat profiel gewenste bedrijven, analyse van beschikbare ruimte (bijv. gebouw ZN, De Breul, allemaal ruimte beschikbaar), afspraken met lokale makelaars.

Contact met onderwijsinstellingen als universiteiten, hogescholen, voor onderzoek en wetenschappelijke onderbouwingen beeldbepaling (imago).

Gemeenten

De ondernemersorganisaties in Stichting Q4 vonden in de uitwerking van hun initiatief al vrij snel partners in de wethouders Economische Zaken van hun vijf gemeenten.

Daarmee was de verbinding tussen ondernemers en lokale overheid een feit. De gemeenten worden nauw betrokken bij de vervolgacties om deze regio verder te positioneren. Het maatregelenpakket bevat dus ook een aantal suggesties voor de gemeenten.

Naast de roadshow voor ondernemers zal er ook binnen de gemeenten informatieoverdracht en standpuntbepaling plaatsvinden naar aanleiding van het verschijnen van het profileringsdocument en het DNA boek.

Naast informatieoverdracht en standpuntbepaling op college-niveau, zal overleg ook met de gemeenteraad en de commissie EZ moeten plaatsvinden.

Met name op raad/commissieniveau is het belangrijk dat de desbetreffende ondernemersorganisatie (bestuur c.q. ondernemers) hierbij uitgenodigd en betrokken wordt.

De bestaande overlegstructuur tussen Q4 bestuur en de wethouders EZ dient gecontinueerd te worden.

Op ambtelijk niveau komen de ambtenaren EZ van de vijf gemeenten geregeld samen voor overleg en afstemming. Desgewenst kan vanuit Q4 een bestuurslid afgevaardigd worden.

Gemeenten-vervolg 1

Het is van belang te weten wat het doel van elke wethouder is. Vanuit de ondernemersverenigingen en met behulp van de documenten kan geholpen worden bij de opzet van een nieuwe of aangepaste versie van een, door ondernemers gedragen, visie op het Economisch Beleidsplan.

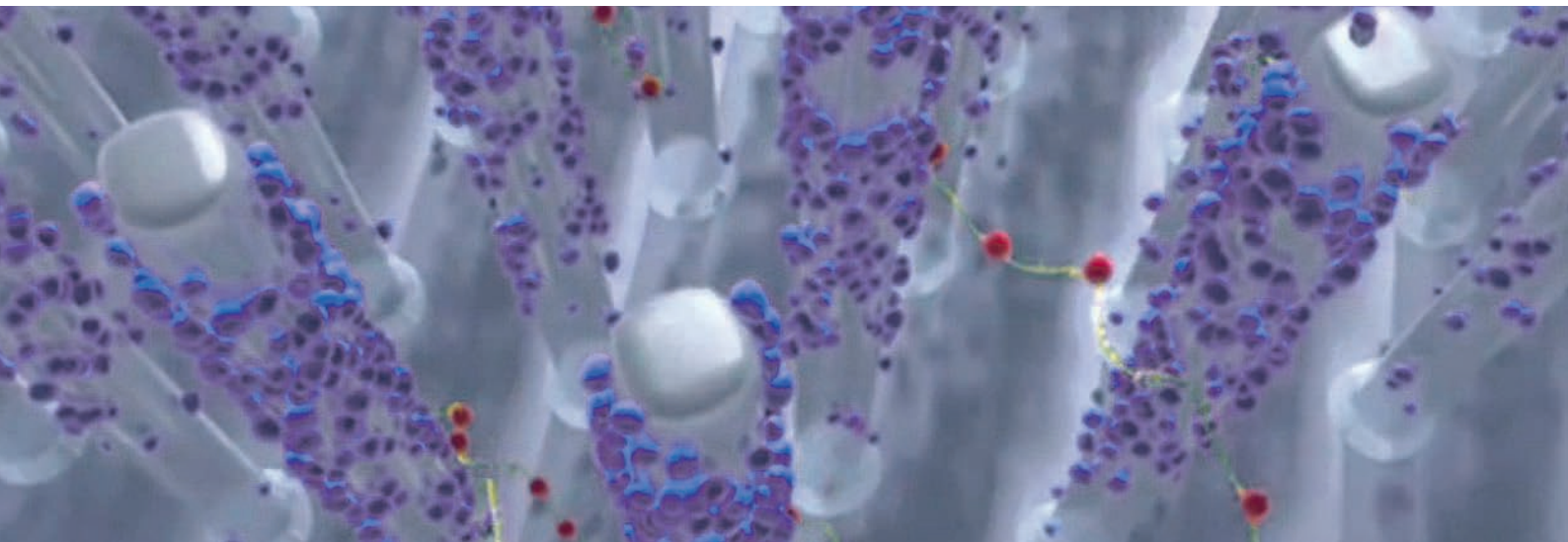
Ontwikkeling van een gemeenschappelijke strategie van alle betrokken gemeenten voor de ontwikkeling van het gebied en de promotie van de regio.

Het lijkt zinvol dat bestuursleden van Q4 regelmatig bij het bestuurlijk overleg aanwezig zijn.

Spreek af wie de regio wanneer vertegenwoordigt. Die collectieve verantwoordelijkheid zou per onderwerp of per sector verschillend bij een van de wethouders EZ kunnen liggen die dan als coördinerend wethouder optreedt. Ook in bovenregionale bestuurlijke overlegstructuren en overkoepelende organisaties op provinciaal en nationaal niveau (vergl. EBU).

Het is zaak dat de desbetreffende wethouder daarin dan de regio vertegenwoordigt en de regionale belangen behartigt.

Maak gemeentelijke belangen ondergeschikt aan regionale belangen.

Gemeenten-vervolg 2

Gemeenten dienen de verfijnde, kleinschalige, stedelijke structuren van de regio te benutten voor het aantrekken van bedrijfsvestigingen en ondernemers die op zoek zijn naar werklocaties, groene werklandschappen of leegstaande buitenplaatsen.

Stichting Q4 kan de ambtenaren EZ behulpzaam zijn bij het zichtbaar maken van deze werklocaties in onze regio.

De centrale ligging van de Heuvelrug Kromme RijnStreek is een veelgenoemde vestigingsfactor, vooral voor bedrijven waarvan de markten zijn opgeschaald van regionaal naar nationaal, zoals in de zakelijke dienstverlening. Als de pendeltolerantie daarnaast ook toeneemt, komt vanuit het midden van Nederland een steeds groter deel van banen beschikbaar.

De bereikbaarheid van onze regio is daarom cruciaal, ook met openbaar vervoer.

Dit benadrukt het belang om vanuit de lokale overheid te blijven vechten voor het behoud c.q. weer volledig terugkrijgen van de intercity status van het station Zeist-Driebergen.

Benader bedrijven die een vestiging in deze regio overwegen niet vanuit een lokale gemeentelijke visie, maar vanuit het belang van de regio. De uiteindelijke keuze voor een gemeente is dan minder relevant. Het is van belang dat de gemeenten in deze regio bedrijven ook faciliteren bij grensoverschrijdende verplaatsingen.

Stem aanbestedingsbeleid van de gemeenten op elkaar af.

Stichting Q4

Binnen het initiatief van Stichting Q4 om de identiteit en economische kracht van onze regio te positioneren en te promoten, is met de presentatie van het profileringsdocument en het DNA boek een belangrijke taak van Q4 afgerond. Stichting Q4 ziet nu met name hierin faciliterende taak voor zichzelf en wel als volgt:

Stichting Q4 zal een uitvoerende rol blijven spelen bij de positionering en promotie van onze regio bij overheden, overheidsinstanties en overkoepelende organisaties op provinciaal en nationaal niveau.

De contacten met de lokale, provinciale en nationale pers (schrijvend, RTV), naar aanleiding van de presentatie van het profileringsdocument, krijgen vanuit Q4 vervolg, conform de communicatiestrategie die hiervoor is opgezet. De contacten worden, waar mogelijk, uitgebreid met pers voor vakbladen en sectorgerichte bladen.

De Q4 website zal aangepast worden voor haar nieuwe taak als informatiedrager (profileringsdocument, DNA boek, rapporten, etc.), nieuwsbode (laatste ontwikkelingen, activiteiten bijeenkomsten, persberichten, etc.) en contactorgaan (wie/wat is Q4, contactgegevens, vragen, etc.).

Om het gebruik van de website te optimaliseren zal gekeken worden naar de implementatie van on-line marketing en analyse tools.

Stichting Q4 zal de contacten die inmiddels zijn ontstaan met:
Lokale overheid (wethouders/ambtenaren EZ, colleges B&W)
Provinciale overheid (Gedeputeerden)
Onderwijs (Universiteit van Utrecht)
Overige diensten (onderzoekbureaus, banken, SBI, etc.)
Lokale ondernemersverenigingen
blijven onderhouden en waar mogelijk verstevigen.

www.stichtingq4.nl